

[Kirsten Jacobsen]

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (Ophævelse af grundværdibetingelsen for fritagelse for parcelhuse m. v.). (Lovforslag nr. L 73).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Fortsættelse af: Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse. [Afstemning].

Formanden:

Den af udvalget til valgs prøvelse i torsdags afgivne indstilling gik ud på, at direktør Kaj Lyngsøe godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 20. oktober 1977 at regne, og at lærer Svend Erik Rasmussen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 25. oktober 1977.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 119 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Erhard Jakobsen.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 25. oktober 1977, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Forhandling

J. K. Hansen (S):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til hr. *Erhard Jakobsen* og at indkalde stedfortræderen.

Som ordfører for udvalget til valgs prøvelse skal jeg herefter tillade mig at gøre indstil-

ling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem.

Det drejer sig om grosserer fru *Bodil Liventhal*, der er l. stedfortræder for centrumdemokraterne i Københavns amtskreds, hvor hr. *Erhard Jakobsen* er valgt.

Udvalget til valgs prøvelse har behandlet denne sag, og på udvalgets vegne kan jeg herefter afgive følgende:

Indstilling.

Grosserer fru *Bodil Liventhal* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 25. oktober 1977.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om arbejdsskædeforsikring. (Lovforslag nr. L 47. Fremsat 14/10 77).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om erstatning til skadelidte værnepligtige m. fl. (Lovforslag nr. L 48. Fremsat 14/10 77).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring i lov om invaliddforsørgelse. (Om opregulering af forsørgelser). (Lovforslag nr. L 49. Fremsat 14/10 77).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Inge Fischer Møller (S):

Det foreliggende lovforslag om arbejdsskædeforsikring har vi ventet på. Den nugældende ulykkesforsikringslov må på mange måder siges at være forældet. De vigtigste ændrin-

[Inge Fischer Møller]

ger i lovforslaget går ud på, at man ændrer reglerne om udbetaling af erstatning. Efter de nugældende regler kan der udbetales invaliditetserstatning, hvis nedsættelsen af erhvervsevnen bliver vurderet til mere end 5 pct. Efter lovforslaget foreslås reglerne ændret, således at man først får udbetalt erstatning for tab af erhvervsevne ved en invaliditetsgrad på mindst 15 pct. Formålet med dette er at sikre, at man kan udbetale rimelige erstatninger til dem, der bliver alvorligt skadet.

Efter lovforslaget foreslås indført noget nyt, nemlig en menerstatning. Menerstatningen foreslås udbetalt ved en grad på 5 pct. og derover. Formålet med at indføre en menerstatning er at give økonomisk dækning for de daglige ulemper, en arbejdsskade kan få for den tilskadekomnes situation.

Vedrørende selve erstatningen for tab af erhvervsevne foreslås en ændring i årslønsmaksimum – det er det beløb, renten beregnes efter – og der foreslås også en ændring i erstatningsniveauet. Efter de nugældende regler får man højst udbetalt $\frac{3}{4}$ af et beløb på 76.750 kr. Det foreslås forhøjet til $\frac{3}{4}$ af et beløb på 107.500 kr. Det vil i praksis give følgende forandring for en person, der bliver erhvervsskadet med 100 pct.: Den pågældende får i dag udbetalt 46.667 kr. i årlig ydelse. Efter forslaget vil den pågældende få udbetalt 52.500 kr. Det er en forbedring, der også er nødvendig.

Jeg håber, at der i vurderingen af den pågældendes situation også bliver mulighed for at tage hensyn til de sociale følger, en arbejdsskade også medfører. Det er nemlig også nødvendigt.

Erstatningen til efterladte foreslås også ændret. I forbindelse med dødsfald foreslås udbetaling af to ydelser. Én til dækning af de udgifter, et så alvorligt ulykkestilfælde medfører. Man foreslår et engangsbetrag på 17.000 kr., og det foreslås endvidere, at man sidestiller ægteskab med et ægteskabslignende forhold; det synes jeg er en god ting.

Erstatning til efterladt ægtefælle har man efter de nugældende regler ret til. I stedet for som nu, hvor man i princippet har ret til en livslang løbende ydelse, foreslås det ændret på en sådan måde, at der i stedet for bliver udbetalt et beløb efter skøn. Det vil kun blive udbetalt, såfremt ægtefællen må antages at have fået sine forsørgermæssige forhold

forringet. Længste periode efter loven vil være 10 år, og afgørende for retten til erstatning og erstatningens varighed vil herefter blive forhold som den efterladtes alder, helbred, uddannelse, erhvervsaktivitet, erhvervsevne, forsørgerpligter og økonomi. Jeg skal her nævne, at den 10-årige periode i visse situationer vil kunne forlænges.

Jeg er enig i det principielle vedrørende ligestilling, men er måske lidt skeptisk over for skønnet. Jeg er bange for, man blander for mange principper sammen. Arbejdsskadeforsikringen bygger på forsikringsprincipet, og i dette spørgsmål ser det ud til, at man blander f. eks. bistandslovens vurderingsgrundlag ind i loven. Jeg vil gerne spørge, om det er rigtigt.

Der foreslås en ændring med hensyn til udbetaling af erstatningsbeløb til børn. Efter de nugældende regler kan der maksimalt udbetales erstatning til to børn, og efter forslaget vil der kunne udbetales til fire børn. Jeg vil gerne spørge, om det er nødvendigt at have nogen grænse for antallet af børn. Hvorfor ikke helt slette den?

Endelig foreslås det vedrørende invaliditetserstatning, at man ved det fyldte 67. år vil få udbetalt et engangsbetrag svarende til to års rente. Jeg tror, det er en god ting. Jeg ved af erfaring, at mange, der skal have pension, ønsker at vide, hvordan deres fremtidige økonomiske grundlag er.

Det er efter min opfattelse de vigtigste ændringer.

Jeg så meget gerne, at der vedrørende anmeldelsesreglerne kom en tilføjelse om, at arbejdsgiverne var forpligtet til at anmelde på en sådan måde, at der blev sat ind med sanktioner, hvis anmeldelse ikke finder sted. Der er nævnt noget i lovforslagets § 64, men jeg ønsker denne bestemmelse skærpet.

Jeg så også meget gerne, at ulykkesforsikringen automatisk skulle indberette et ulykkestilfælde til arbejdstilsynet. På denne måde ville vi få en mere overskuelig statistik.

Jeg vil gerne her indskyde, at jeg er glad for de bemærkninger, der er med om, at der skal ske information vedrørende forslaget, når det er vedtaget. Det er også nødvendigt. Alt for mange er desværre ikke informeret om indholdet af den nugældende ulykkesforsikringslov, og det vil derfor være naturligt, at indholdet af en ny lov bliver sendt ud til befolkningens kendskab.

[Inge Fischer Møller]

I lovforslaget er der ikke taget højde for de særlige regler for krigsulykker for søfarende. Der forhandles for tiden mellem handelsministeriet og søfartsorganisationerne om, hvordan sømænd, der kommer til skade under en krig, som Danmark deltager i, skal stilles i tilfælde af ulykker. Der vil senere komme forslag herom.

Lovforslag nr. L 48 om erstatning til skadelidte værnepligtige m. fl. er en konsekvens af lovforslag nr. L 47 og går ud på, at der i videst muligt omfang gives den militære erstatningslov samme indhold som den erstatningslov, der følger af lov om arbejdsskadeforsikring.

Det samme gælder lovforslag nr. L 49, der er en ændring af lov om invalideforsørgelse. Det er også en konsekvens af lovforslaget om arbejdsskadeforsikring. Hensigten er at indføre en regulering af lovens ydelser, parallel med den regulering, som foreslås at gælde efter lovforslaget om arbejdsskadeforsikring.

Jeg har lagt hovedvægten på lovforslag nr. L 47. Jeg har tidligere nævnt, at det er tiltrængt med en ny lovgivning, og jeg tror, det lovforslag, vi her behandler, indeholder det, vi har brug for, nemlig en tidssvarende og mere retfærdig lovgivning på dette meget vigtige område.

Jeg skal til slut tilsiqe socialdemokratiets fulde opbakning af forslagene under udvalgsarbejdet.

Ole Hovmand (FP):

Dette lovkompleks må betragtes som en omfattende revision af arbejdsmarkedets lovpåligtige personskadeerstatninger. Jeg må gå ud fra, at socialministeren har søgt at tilpasse disse lovforslag til den udvikling, der er sket i samfundet, samt søgt at få dette lovkompleks indpasset mere smidigt i den eksisterende lovmasse, som denne lovgivning normalt har relationer til.

I fremskridtspartiet har vi det hovedsynspunkt, at arbejdsmarkedet selv må afholde de erstatninger, der skal dække de skader, som er opstået under produktionen. Hvis man skulle falde for fristelsen til at lade midlerne til disse erstatninger komme fra skattemidler, må man betænke, at de alligevel skal hentes i produktionen i sidste ende. Derfor er vi enige i dette hovedsynspunkt i loven.

Det skal dog ikke afholde os fra at kritisere de fremsatte lovforslag, dels på grund af nytænkningen i dem, dels på grund af den videreudbygning, der er foregået af den lovgivning, som har været gældende længe inden fremskridtspartiets fremkomst på den politiske arena.

Først og fremmest er der i lovforslagene anvendt et ikke særlig entydigt sprog, som menigmand kan have svært ved at trække en klar forståelse ud fra. En sprogbrug som »selvforskyldt beruselse« må f.eks. betragtes som en overflødig sondring med hensyn til måden at blive beruset på.

I lovforslag nr. L 47, § 10, står der:

»Chefen for sikringsstyrelsen fastsætter, hvilke sygdomme der anses for erhvervs sygdomme.«

Vi synes ikke i fremskridtspartiet, det er forsvarligt at overlade dette til en enkelt person, selv om det er chefen for sikringsstyrelsen, der får denne beføjelse. Jeg mener, dette punkt kan være meget afgørende for de økonomiske beregninger over lovforslagets konsekvenser. Det er selvfølgelig med tilfredshed, vi konstaterer, at der ikke ligger væsentlige udgiftsforøgelser, hverken for erhvervslivet eller for staten, i dette forslag. Men det er med bange anelser, vi ser ovennævnte tekst i § 10, for det giver mulighed for, at alt, også fuldstændig udefinerbare psykosomatiske lidelser, rent administrativt bliver lagt til erhvervslivet til last og dermed bliver en belastning på produktionen.

Endvidere kniber det os at indse rimeligheden i, at en selvstændig fisker ifølge lovforslag nr. L 47, § 8, skal være tvunget til at tegne en forsikring for sin egen person, såfremt han har en væsentlig del af sin indtægt fra selvstændigt fiskeri.

Vi vil som sagt behandle disse tre forslag sagligt, når de kommer i udvalg, men vi vil se kritisk på de her nævnte punkter samt fremkomme med yderligere kritiske synspunkter til de enkelte paragraffer i disse tre lovforslag.

Holm (V):

Lovforslaget om arbejdsskadeforsikring har sin baggrund i den betænkning, som et udvalg nedsat den 5. marts 1974 af socialminister Jacob Sørensen afgav.

[Holm]

Lovforslaget betyder en ændret opbygning af loven. Det skulle klargøre teksten, og det væsentlige i lovforslaget er måske i høj grad denne revision af selve opbygningen.

De reelle ændringer drejer sig i første række om tre punkter, nemlig den forsikringspligtige arbejdsgiver, årsagen til erstatningen og beregningen af erstatningen. Det drejer sig desuden om en ophævelse af den frivillige forsikringsordning, som tiden vel efterhånden er løbet fra.

De generelle bestemmelser vedrørende den forsikringspligtige arbejdsgiver virker som en naturlig konsekvens af de senere års ændringer; man samler bestemmelserne i stedet for at dele dem op på brancher.

Med hensyn til årsagen til erstatningsforholdet – hvor man jo sidst i 1976 fik gennemført en ændring, hvorefter erhvervs sygdomme kom med – kan der måske nok være brug for en drøftelse af grænsedragningen og ansvarsplaceringen.

De foreslåede ændringer vedrørende beregningen af erstatning synes at være hensigtsmæssige.

Vi vil kigge nøjere på disse ting i udvalget.

De to lovforslag, der er en konsekvens af disse ændringer, vil vi også gerne undersøge nærmere i udvalget, men vi vil tilsige dem en velvillig behandling.

Palle Simonsen (KF):

Efter at lovforslagene nu er grundigt gennemgået, skal jeg indskrænke mig til nogle ganske få principielle bemærkninger om lovforslag nr. L 47 om arbejdsskadeforsikring.

Vi finder det meget værdifuldt, at der bag dette lovforslag står enige organisationer. Ikke alene arbejdsmarkedets parter, men – forstår jeg – også forsikringsselskaber og andre implicerede er enige i dette lovforslags opbygning. Ministeren har fuldt og helt fulgt det lovudkast, som kom fra det udvalg, der har været nedsat. Det giver en god baggrund for lovforslagets gennemførelse.

Vi lægger også megen vægt på, at udvalget er nået til enighed om, at man bibeholder den eksisterende ordning, hvorefter det er de private forsikringsselskaber, som administrerer denne forsikring. Forud for det nævnte udvalgs nedsættelse var der jo forskellige røster fremme om, at det måske var mere praktisk, at man lod denne virksomhed over-

gå til staten. Jeg er glad for at konstatere på dette tidspunkt, at udvalget har været enigt, og at ministeren har fulgt det nuværende system.

Vi finder også, at det er en god idé med højere erstatninger til de hårdest ramte. Man må vel nok sige, at der har været bred politisk enighed om, at de ydelser, man har haft indtil i dag, ikke er tidssvarende. Med den model, der nu er opbygget, har man lov til at betegne det kommende system som væsentligt mere tidssvarende.

Der har været nævnt fra tidligere ordførere en vis skepsis i forbindelse med begrebet erhvervs sygdomme, og jeg skal da ikke lægge skjul på, at vi også har betænkeligheder på dette område. Det står jo meget bastant formuleret i paragraffen, at det er chefen for sikringsstyrelsen, som fastlægger kriteriet for, hvad der er erhvervs sygdomme. Det kan vi drøfte videre i udvalget, men jeg har forstået det sådan, at det system, der i dag gælder og hvorefter arbejdsmarkedets parter indgår som rådgivere i fastlæggelsen af disse kriterier, også vil gælde efter det lovforslag, som her ligger på bordet. Det vil jeg gerne have bekræftet, i hvert fald senest under udvalgsbehandlingen.

I øvrigt er det jo et meget teknisk betonet forslag, så jeg skal lade øvrige bemærkninger hvile til udvalgsarbejdet og tilsige positiv behandling fra den konservative folketingsgruppes side.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

De fleste punkter har jo været nævnt i de foregående ordføreres gennemgang af, hvad lovforslagene går ud på. Jeg er meget enig med fru Inge Fischer Møller i hendes betragtninger omkring skønnet. Jeg har en betænkelighed herudover. Det drejer sig om udbetalingen af to års ydelser ved det fyldte 67. år. Det er vi lidt betænkelige ved; vi ville gerne have haft en mere glidende ordning.

En af de ting, vi synes er særlig positiv er § 30, hvor man ligestiller samlevende, der har levet i ægteskabslignende forhold i mindst 5 år, med ægtepar, når det drejer sig om erstatning til efterlavede.

Der er mange gode ting i de lovforslag, der ligger på bordet i dag. Opreguleringen af ydelserne er vi meget enige i, og skulle det koste noget i ekstra administration og ansæt-

[Yvonne Herløv Andersen]

telser, ville vi heller ikke have noget imod det.

Vi går ind i en positiv udvalgsbehandling.

Lilli Gyldenkilde (SF):

I socialistisk folkeparti ser vi behersket positivt på dette forslag. Da loven ikke koster de helt store penge, men i høj grad bygger på en ændret fordeling af midlerne, ligger der vel ikke de helt store forbedringer for den enkelte.

Jeg vil begynde med at tale lidt om forsikring af lønmodtagere på vej til og fra arbejdet, hvad dette lovforslag ikke omfatter. Det beklager jeg. Jeg har prøvet at slå lidt efter om det, og jeg har set, at allerede i 1929 foreslog regeringen Stauning, at lønmodtagerne blev forsikret mod arbejdsulykker, ikke alene på arbejdspladsen, men også til og fra arbejde. Synspunktet bag dette forslag var, at lønmodtagernes færden til og fra arbejdsstedet er en absolut nødvendighed for arbejdets udførelse for arbejdsgiverne. For mange lønmodtagergrupper er transporten til og fra arbejdet forbundet med langt større risiko end selve arbejdet. Derfor, mente regeringen Stauning, burde lønmodtagerne forsikres til og fra arbejdet, ganske som tilfældet var i Sverige og Tyskland. Jeg deler den opfattelse og beklager, at ministeren ikke engang prøver at få Staunings rigtige synspunkt, som Stauning desværre ikke kunne få medhold i dengang, fort igennem i dag. Det skulle jo være så meget nemmere, som ILO i 1964 har vedtaget en konvention om spørgsmålet. Jeg ved godt, at folketinget har en sammensætning, som vanskeliggør sociale fremskridt, men hvorfor prøver ministeren i det mindste ikke at komme igennem med det?

Jeg skal derpå knytte et par kommentarer til § 11, stk. 3, om sammensætningen af det udvalg, sikringsstyrelsen skal forhandle med henblik på revision af, hvilke sygdomme der kan anses for erhvervssygdomme. Jeg synes, der bør være nogle med, der enten har eller har haft skoen på, der trykker. Det vil sige en eller to, der er ramt af erhvervssygdomme. Jeg skal indrømme, at jeg her især tænker på allergiske sygdomme. Jeg finder, der er noget forkert i, at et sådant udvalg udelukkende består af akademikere. Der bør være nogle med, som har prøvet, hvad det

drejer sig om, og jeg håber, at vi kan diskutere det nærmere i udvalget.

Jeg synes også, at § 14, der drejer sig om den skadelidte, mangler sit modstykke for arbejdsgiveren, f. eks. noget om, hvad der sker, hvis en arbejdsgiver groft forsømmer sikkerheden på arbejdspladsen eller sætter stoffer i produktion uden at kende eller oplyse om skadevirkninger. I øvrigt kan jeg tilslutte mig de bemærkninger, fru Inge Fischer Møller gjorde om nogenlunde det samme.

Samtidig mener jeg, at vi måske skulle overveje, om ikke virksomhederne på en eller anden måde bør have en pligt til at anvise andet arbejde i virksomheden, som den skadede kan bestride, i stedet for at man bare bliver smidt ud af arbejdslivet.

Jeg synes, det er udmærket, at efterladte ligestilles, samt at der for efterladte børn sker en lille forbedring. Opdelingen i menerstatning og erhvervsevnerstatning ser umiddelbart ud til at være fornuftig. Jeg ville dog gerne have haft et par eksempler efter gældende lov og efter den nye lov, således at konsekvenserne trådte tydeligere frem. Jeg er lidt nervøs for dem med små skader, men det kan vi vel se nærmere på i udvalget.

Med hensyn til lovforslaget vedrørende de værnepligtige ser vi også forholdsvis positivt på det, især da dets indhold medfører ligestilling med civiles erstatning. Ingen skal dog dermed tro, at jeg er blevet tilhænger af militæret.

Opregulering af forsørgelserne vil vi også gerne være med til at se på i udvalget.

Tove Jørgensen (DKP):

Da de to lovforslag i forhold til lovforslaget om arbejdsskadeforsikring er følgelove, vil jeg fortrinsvis koncentrere mig om lov om arbejdsskadeforsikring.

Jeg er meget enig med fru Lilli Gyldenkilde, som netop fremhæver, at det er for dårligt, at man ikke foretager en lovændring, så at vi kan godkende den ILO-konvention, der ligger. Vi ser jo mange EF-direktiver, som vi villigt følger op med lovgivning her i landet, og det havde været rimeligt, om man nu havde benyttet lejligheden til at lave en lovgivning, der i hvert fald opfyldte ILO-konventionen.

Lovforslaget om arbejdsskadeforsikring dækker både ulykkestilfælde og erhvervssyg-

[Tove Jørgensen]

domme, men det er jo ret uklart, hvad man skal forstå ved erhvervssygdomme. For eksempel sådan noget som slidigt o. lign., vil det blive regnet som erhvervssygdom? Begrebet er meget fleksibelt, og det er særdeles uklart formuleret i lovgivningen.

Vi kan godt gå ind for forhøjelsen, som vil betyde en forbedring i forhold til de nugældende regler, men vi finder ikke, at det er nok. Det kan ikke være rigtigt, at man ikke kan give 100 pct. dækning for ulykker i produktionen. Det skal ikke kunne betale sig at undlade at sikre arbejdsmiljøet, og det er faktisk det, det drejer sig om, når man ikke giver fuld dækning. Det skal være sådan, at den, der under udøvelsen af sit erhverv kommer til skade, bør have fuld dækning.

Det foreslås, at man først får dækning for erhvervsskader på 15 pct. og derover. Det er igen et spørgsmål, der er meget afhængigt af den tid, man lever i. Er det i en situation med stor arbejdsløshed, så kan en 15 pct.s erhvervsskade have stor betydning. Er det i en situation med højkonjunktur, kan det have næsten ingen betydning. Det er også noget, man burde have taget med i sine betragtninger. Man kan ikke lave sådan nogle stive ordninger, der ikke tager hensyn til arbejdsmarkedssituationen i det hele taget.

Med hensyn til en række af de andre ændringer er vi også temmelig skeptiske. For eksempel hvad angår menerstatningen. Det er muligt, at det er af værdi for nogle at kunne få det som kapitalerstatning, men så må det være vigtigt, at det er personen selv, der afgør sagen. Vi finder i øvrigt, at beløbet er for lille, idet det højst kan være 13.000 kr., hvilket er en forringelse med $\frac{1}{4}$ i forhold til den nugældende ordning.

Med hensyn til erhvervsskade går man ligesom ind for en betragtning, der regner med halve mennesker. Man er altså ét menneske, når man skal udføre sit arbejde, og man er et andet, når man lever sit privatliv. Det kan jo også godt have betydning for ens privatliv, at man er skadet og handicappet. Det kan give nogle udgifter, som man ellers ikke ville have haft. Derfor er det noget problematisk, og det er i hvert fald noget, vi meget gerne vil have belyst nærmere.

Vi er heller ikke så begejstrede for bortfaldet ved de 67 år – med en engangsydelse for de følgende to år. Man henviser her til invalidepension, hvor der også bortfalder tillæg.

Det er vi meget betænkelige ved. Vi er i øvrigt med hensyn til invalidepensionerne slet ikke enige i, at disse tillæg, der gives til invalidepensionister, skal bortfalde ved 67-året, hvor der tværtimod, hvis man er handicappet, kommer yderligere problemer, i og med at man begynder at blive ældre. Derfor synes vi ikke, det er rimeligt. Det var den anden vej, man skulle gå.

Vi er også betænkelige ved bestemmelsen om erstatning for tab af forsørger, hvor det meget nemt kan blive sådan, at man skal stå skoleret, hver gang der er gået ti år. Og vi er ganske enige med fru Inge Fischer Møller i, at det er betænkeligt med et skønsprincip i denne forbindelse og med en grænse for det antal børn, der kan være tale om at yde erstatning til.

I stedet for at forringe erstatningen til de værnepligtige, som kommer til skade uden for tjenesten, skulle man have bibeholdt adgangen til erstatning i disse tilfælde og indført den samme i lovforslaget om arbejdsskadeforsikring. Jeg kan her henvise til det, jeg nævnte før om ILO-konventionen.

Vi vil forbeholde os ret til at stille ændringsforslag, og i den forbindelse er det jo godt, forslaget fremsættes, for så kan der jo blive lejlighed til at tage nogle af spørgsmålene op.

Vi er også enige i, at der i lovforslaget er mange tvetydige formuleringer, som må gås efter i sømmene i udvalget, og vi vil derfor forbeholde os vores endelige stilling til de forskellige spørgsmål, indtil de er blevet præciseret under udvalgsarbejdet.

Jeg kan ikke erklære mig enig med hr. Palle Simonsen, når han siger, at han er glad for, det er de private forsikringsselskaber, der skal administrere ordningen. Vil vil foretrække at gå den anden vej, således at der slet ikke fandtes private forsikringsselskaber, men det er jo en anden snak. Vi vil altså forbeholde os vores stilling.

Janne Normann (RV):

Det radikale venstre kan i det store og hele gå ind for de tre foreliggende lovforslag. Jeg skal i og for sig kun beskæftige mig med lovforslag nr. L 47 om arbejdsskadeforsikring. Vi er tilfredse med, at der er mulighed for at give større erstatninger til de hårdst ramte, og vi tror også, at det kan være rime-

[Janne Normann]

ligt med lidt mindre erstatninger til de kun ganske let ramte.

Vi er ligeledes tilfredse med de andre forslag, f. eks. bestemmelsen om, at invaliditetserstatningen bliver opdelt i en menerstatning, som er ens for alle, og en erstatning for tab af erhvervsevne, som retter sig efter de tidligere erhvervsmuligheder.

Men jeg vil godt stille et enkelt spørgsmål, som jeg ikke har kunnet finde svar på i bemærkningerne. Det er til § 1, hvor der står en hel masse om, hvem der er forsikret, og derefter:

»Forsikret er endvidere medlemmer af arbejdsgiverens familie, dog ikke ægtefællen, ... «.

I bemærkningerne til lovforslaget står der om den pågældende bestemmelse, at det svarer til den gældende lov, men det er jo ikke nogen begrundelse. Jeg ville egentlig gerne have et svar på, hvorfor ægtefællen ikke også kan være forsikret.

De to følgelovforslag har vi ingen kritiske bemærkninger til, så vi kan tilsige en velvillig udvalgsbehandling.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet vedrørende de omfattende lovforslag. Vi synes, at der gennemgående er kommet rene og klare linjer, bl. a. også for de specielle erhvervs sygdomme. Fru Lilli Gyldenkilde synes at mene, at akademikere ikke kan lide af allergi. Det kan de i højeste grad. Jeg har selv måttet forlade en stilling, fordi jeg blev allergisk over for stoffer på afdelingen.

Vi ser med glæde, at enke og enkemand sidestilles, men vi har dog visse indvendinger, hvad man formentlig også ville kunne regne med vi havde, mod dette, at samliv sidestilles med ægteskab. Vi mener, at der er så mange problemer med at bedømme et ægteskabslignende samliv, og vi mener, at det vil kunne undergrave ægteskabets stilling i vores samfund, hvis der sker en sidestilling i lovgivningen.

Vi mener ligesom flere andre partier, at den skadelidtes børn alle bør have den erstatning, som tilkommer de første børn.

Jeg har et enkelt spørgsmål angående § 14, hvor der står, at erstatning til den skadelidte kan nedsættes, hvis skaden skyldes selvfor-

skyldt beruselse. Det er umiddelbart en lidt mærkelig betegnelse. Jeg går ud fra, at der dermed menes, at erstatning kan nedsættes, hvis den skadelidte har været beruset af alkohol. Jeg vil da spørge: Gælder det også stofpåvirkning? Vil det betyde, at man i fremtiden i højere grad vil foretage undersøgelser over årsagerne til arbejdsulykkerne, bl. a. om man har været spirituspåvirket?

Det føles naturligt, at skadelidte værnepligtige sidestilles med andre.

Alice Hedegaard (DR):

Lovforslag nr. L 47 om arbejdsskadeforsikring er et enormt lovforslag at granske sig igennem. Det er derfor umuligt at kommentere de mange punkter, selv om flere af dem kunne give én lyst til det.

En for mig formildende omstændighed er, at lovforslaget er udarbejdet af et udvalg, hvor der også har været repræsentanter for arbejdsmarkedets parter. Jeg skal derfor nøjes med at komme med et par enkelte bemærkninger til de mest iøjnefaldende forslag om ændringer.

At menerstatningen bliver ens uanset erhverv eller indtægt, må ses som en forbedring, om end beløbets størrelse kan synes lille. Det anføres, at erhvervsevnetab på under 15 pct. vil medføre en uvæsentlig indtægtsnedgang for skadelidte, og at der derfor ikke skal ydes erstatning. Det finder jeg urimeligt. Den omtalte uvæsentlige lønnedgang kan på en i forvejen lille indtægt nemt være væsentlig.

Enker og enkemænd skal ifølge lovforslaget sidestilles, ligesom det også omfatter ægteskabslignende forhold; dette må siges at være en forbedring.

Det foreslås, at løbende afgifter ophører ved modtagerens 67. år, begrundet med, at erstatningen kun skal dække mindreindtægterne i den erhvervsaktive alder. Der findes heldigvis mange, der er erhvervsaktive ud over det 67. år. Jeg mener derfor, det er forkert at sætte denne grænse.

§ 35, hvor man ønsker ligestilling mellem tjenestemænd og arbejdsmarkedets lønmodtagere, kan retsforbundet fuldt ud gå ind for.

§ 55 stiller den skadelidte dårligere, idet han eller hun er afskåret fra at fremsætte sit krav over for den erstatningspligtige, når denne har pådraget sig et erstatningsansvar

[Alice Hedegaard]

ved det, der hedder simpel uagtsomhed, da lovforslaget kun åbner mulighed for erstatning ved grov uagtsomhed og forsætlig handling.

Lovforslag nr. L 48 og L 49 må ses som naturlige ændringer i forhold til den lov, der skal gælde for arbejdsmarkedet.

Alt i alt indeholder lovforslagene ud over forringelser også fordele, så retsforbundet ser positivt på forslagenes vedtagelse, men vil afvente udvalgsarbejdet.

Tyroll (VS):

Dette forslag til lov om arbejdsskadeforsikring bringes til behandling i folketingssalen, før vi fra regeringen har fået et forslag om indførelse af bedriftssundhedstjeneste, og før regeringen har taget sig sammen til at komme med et håndfast lovforslag til revision af miljøloven. Det er et par oplagte lovgivningsområder, når det drejer sig om at forebygge og undgå en lang række af de arbejdsulykker, som ellers vil forekomme.

I modsætning til regeringen har VS jo gjort sig nogle klare tanker om disse lovgivningsområder og fremsat beslutningsforslag for begge. Således indeholder beslutningsforslaget vedrørende bedriftssundhedstjeneste klare principper for opbygningen af en arbejderstyret bedriftssundhedstjeneste med arbejdernes ret til ansættelse i tjenesten, udvidet beskyttelse af sikkerhedsrepræsentanterne og udvidet mulighed for disse til at gribe ind over for sundhedsfarlig produktion m.m. Alt i alt et forslag, der vil have en kraftig forebyggende effekt, hvis det blev gennemført.

Beslutningsforslaget om revision af miljøloven sigter imod at opbygge en mere effektiv sikring mod skader, både for ansatte og for befolkningen, der bor og færdes i fabrikernes nærhed. Disse ting er selvfølgelig noget, som kunne have en afgørende indflydelse på spørgsmålet om, hvilke sygdomme der kan opfattes som arbejdssygdomme, og hvem der i givet fald skal fastsætte, hvad der er arbejdssygdomme: om det er bedriftssundhedstjenesten eller det er en direktør i styrelsen inde i bureaukratiet, der skal afgøre slige ting. Derfor havde vi selvfølgelig fundet det mere væsentligt, at man i forbindelse med fremsættelsen af et forslag som dette også havde lejlighed til at få belyst bedriftssund-

hedstjenesteforslag osv. i forbindelse med behandlingen af lovforslaget. Vi vil håbe, at der under udvalgsbehandlingen er mulighed for at diskutere de øvrige forslag, jeg har nævnt, og i givet fald få ændret det foreliggende lovforslag.

Nu blev der sagt i kommissoriet for det udvalg, der har barslet med forslaget, at man også skulle forsøge sig med en fastsættelse af præmierne til den lovpligtige ulykkesforsikring, således at præmierne i højere grad kan virke som en tilskyndelse for en virksomhed til at forbedre arbejdsmiljøet. Så vidt gik man dog i retning af at tage problemet ind og få en eller anden stimulation ind i billedet i forbindelse med forbedring af arbejdsmiljøet. Men i VS finder vi det højst ineffektivt at forsøge at løse problemet på denne måde, så meget mere som det fremgår af den betænkning, som ligger til grund for forslaget, at denne fremgangsmåde ikke findes anvendelig.

Vi vil i stedet selvfølgelig i al beskedenhed anbefale VS' to beslutningsforslag som en velvillig håndsrækning til regeringen i arbejdet med at fremme lovgivningen på disse for arbejderklassens ve og vel så afgørende lovgivningsområder.

Når jeg herefter skal kommentere det aktuelle lovforslag – og hovedsagelig lovforslag nr. L 47 – må jeg sige, at der er dele, vi kan gå ind for, såvel som dele, vi må vende os imod. Lad os tage det positive først: Vi kan tilslutte os forhøjelsen af den maksimale årsløn, således at 90 pct. af lønmodtagerne stort set ikke kommer til at støde ind i et loft for ydelsen. Vi kan også tilslutte os forhøjelsen af erstatningsniveauet, idet vi dog hellere havde set, at der var tale om fuld dækning end den kun trekvarte dækning, der er lagt op til i lovforslaget. Også ligestillingen af ægteskabet med et ægteskabslignende forhold finder vi er noget positivt, idet vi dog selvfølgelig må tage forbehold over for den varighed, der er lagt op til, på 5 år. Endelig kan vi tilslutte os ophævelsen af statstilskuddet til arbejdsgiverens frivillige forsikring af sig selv og ægtefællen.

Men dernæst er der en række bestemmelser, som vi enten er direkte imod eller må forbeholde os vor stilling til, indtil vi har haft lejlighed til at undersøge dem nærmere under udvalgsbehandlingen. Glæden ved forhøjelsen af den maksimale årsløn og erstat-

[Tyroll]

ningsniveauet blegner unægtelig, når vi må konstatere, at den stort set finansieres gennem en omfordeling af de tidligere ydelser, en omfordeling, som vi må vende os imod, og i stedet foreslås en forøgelse af de ydelser, der er tale om, uden omfordeling.

Selve princippet for opdeling af ydelserne i en erstatning for tab af erhvervsevne og en erstatning for varigt men forekommer os ikke tiltrækkende. Der ligger i forslaget en klar orientering i retning af, at tab af erhvervsevne er det helt afgørende i udmålingen af erstatningen, og det er selvfølgelig også denne, som arbejdsgiverne først og fremmest er interesserede i. Derimod nedsættes ydelserne til compensation for de varige gener til et niveau, der klart viser det kapitalistiske samfunds kyniske foragt for arbejdernes forhold, der ikke vedrører produktionsprocessen direkte. Det er tydeligt, at det er Dansk Arbejdsgiverforenings og LOs professionelle fagpampere, der har været ophavsmænd til denne udformning.

Besparelserne ved ikke, at yde erstatning for tab af erhvervsevne på mindre end 15 pct. og men grader fastsat til mindre end 5 pct. er besparelser, vi må vende os imod. Det samme gælder oplægget til besparelser på baggrund af, at kvinden i højere grad er kommet ud på arbejdsmarkedet og tager del i indtjeningen. Kvindens mindskede afhængighed af mandens indtægt mener regeringen helt åbenbart skal komme arbejdsgiverne og ikke arbejderklassen til gode. Derfor foretages et angreb på arbejderklassens samlede realløn gennem lidt over en halvering af de samlede ydelser til enker, fra omkring 50 mill. kr. til omkring 20 mill. kr. Det ligger helt i forlængelse af arbejdsgivernes forsøg på at få kvinderne ud på arbejdsmarkedet uden en tilsvarende samlet fremgang i betalingen til familiens underhold, og det kan VS ikke gå ind for.

VS er imod, at transporten til og fra arbejde ikke dækkes af forsikringen. Argumentet fra arbejdsgiverne om, at de ikke har hånd- og halsret over arbejderne, før de er mødt på arbejdspladsen, finder vi ikke reelt. Arbejdsgiveren disponerer over arbejderens tid, fra det øjeblik denne tager hjemmefra.

Forringelsen af ydelserne efter det fyldte 67. år vender vi os ligeledes imod, og vi finder, at ydelserne til sygebehandling, optræning og hjælpemidler under alle omstændig-

heder skal betales af forsikringsselskabet og ikke af skatteydere over den offentlige sygesikring eller via betaling til offentlige sygehuse.

Men som sagt, VS mener, at arbejderklassen skal sikres helbredsmæssigt gennem en effektiv, arbejderstyret bedriftssundhedstjeneste, betalt af arbejdsgiverne.

Som udvalget bag dette lovforslag ganske rigtigt har bemærket, er det ikke muligt at presse arbejdsgiverne til at sikre arbejdsmiljøet, når præmien til den lovpligtige ulykkesforsikring for langt de fleste virksomheder ikke udgør mere end 1 pct. af den udbetalte lønsom og kun i stærkt risikobetonede erhverv kan nå op på 2-3 pct. af lønsummen. Forsøgene på besparelser på visse ydelser fremtræder på denne baggrund som den rene provokation.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne takke for den overvejende positive tilslutning, lovforslaget har fået.

Fru Inge Fischer Møller rejste forskellige spørgsmål, bl. a. om man tager hensyn til de sociale følger af en arbejdsskade. Det mener jeg der er taget hensyn til i forbindelse med fastsættelsen af erstatningen.

Fru Inge Fischer Møller og andre ordførere var lidt skeptiske med hensyn til skønnet vedrørende erstatning til den efterladte. Gældende lov hviler jo på den forudsætning, at manden er eneforsørger, og at der derfor foreligger et økonomisk tab for hustruen. Udvalget til revision af ulykkesforsikringsloven har ikke fundet, at denne forudsætning holder stik under nutidens forhold, og som konsekvens heraf foreslås det formelle forsørger-tabskriterium erstattet af et økonomisk kriterium. Efter forslaget skal enkens, enkemandens eller samleverens ret til erstatning i princippet være betinget af, at hun eller han som følge af død må antages ikke at kunne opretholde en passende levestandard, når man sammenligner med levestandarden før mandens eller konens død, og ved erstatningsudmålingen bliver enkens erhvervsevne, helbred, uddannelse og forsørgerpligt afgørende. Ydelsen foreslås som en tidsbestemt løbende ydelse.

Fru Inge Fischer Møller spurgte også om antallet af børn. Begrundelsen for, at man ved forslaget har maksimeret antallet af

[Socialministeren]

børn, der kan få fuld portion, er, at det vil føles urimeligt, om man i sager, hvor der var et større antal børn, ville kunne komme i den situation, at den samlede efterladteerstatning ville blive større end den erstatning, som den skadelidte selv ville have kunnet opnå, nemlig $\frac{3}{4}$ af den pågældendes årsløn.

Jeg vil understrege, at det ved dette forslag også lovfæstes, at erstatningen til børn kan forlænges til det 21. år, såfremt barnet ved det 18. år er under uddannelse.

Jeg er indstillet på at se på en mulig skærpeelse af anmeldelsen til arbejdstilsynet. Der har været ført nogle forhandlinger mellem sikringsstyrelsen og tilsynet om automatisk at få kopi af samtlige anmeldelser efter ulykkesforsikringsloven, og det spørgsmål skal drøftes videre med forsikringsselskaber. Det er endnu ikke helt afklaret, men det sker muligvis under udvalgsarbejdet.

Jeg kan over for hr. Palle Simonsen bekræfte, at et udvalg fortsat skal følge, hvilke sygdomme der skal anses for erhvervssygdomme.

Fru Lilli Gyldenkilde og andre efterlyste spørgsmålet om erstatning for skader, der er opstået på vej til og fra arbejde. Det er et spørgsmål, som har været overvejet i det udvalg, der har været nedsat, og på grundlag af nogle svenske og finske erfaringer har man måttet forvente, at antallet af skader ville stige med 10 pct. og udgifterne med 15-20 pct. Det har derfor ikke været muligt i denne omgang at tage denne sag op.

Med hensyn til spørgsmålet om de 67-åriges ret til at få kapitaliseret renten, som fru Lilli Gyldenkilde og andre rejste, vil jeg sige, at praksis faktisk viser, at et meget stort antal personer ønsker at få renten omsat til et kapitalbeløb, når de får ret til andre sociale pensioner.

Fru Janne Normann spurgte, hvorfor ægtefællen ikke er forsikret efter denne lov. Hertil kan jeg sige, at en ægtefælle jo anses for medejer af en virksomhed, og da ejeren ikke selv er forsikret, kan medejeren heller ikke blive det.

Til fru Inge Krogh skal jeg endelig sige, at påvirkning af narkotika sidestilles med selvforskyldt beruselse.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ministeren udtalte, at vi i denne omgang ikke kunne tage tankerne op om erstatninger for ulykker sket på vej til og fra arbejde. Skal jeg forstå det derhen, at det så ikke vil vare ret længe, før man eventuelt vil tage det op?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om erstatning for vaccinations-skader.

(Lovforslag nr. L 50. Fremsat 18/10 77).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Tove Frederiksen (S):

Dette lovforslag kan ses i sammenhæng med de lovforslag, der lige er behandlet, idet det drejer sig om en tilpasning til de faktiske forhold. Den væsentligste ændring er, at den hidtidige invaliditetserstatning skal udregnes sådan, at erstatning ydes dels for den men, skaden medfører, dels for tab af erhvervsevne. Hovedtrækkene i lovforslaget er, at der tales om skader, der er forårsaget af vaccinationer, der foretages i offentlig interesse, det vil sige for at beskytte befolkningen imod smitte af den pågældende sygdom og ikke kun for at beskytte den enkelte. Bestemmelsen om vaccination mod smitsomme sygdomme dækker det samme område som hidtil, bortset fra kopper, hvor risikoen for smitte er meget ringe, hvorfor der ikke er fundet grundlag for at opretholde adgangen til skadeserstatning forårsaget af koppevaccination.